

de valódi értékeit érintetlenül hagyja : a nyugodt tiszta látást, különösen néhány költőről írt pompás rajzot (a legkitűnőbb : Shelley) és a legfontosabbat — a közvetlen tónust, ami mindig meggyőz arról, hogy a művet végeredményben hivatott művész írta.

Hamvas Béla.

Dr. Marcell Mihály : A bontakozó élet. I. Az egyéniség összetevői. II. A lélek megismerésének művészete.

Az ember természetében rejlik, hogy mikor jelene sivár, a jövőre iparkodik vetni tekintetét. A mostani nemzedék az emberiség szebb jövőjét nemcsak remélni, hanem előkészíteni is akarja a jövőendő nemzedék nevelésével. A nevelés sohasem volt olyan életbevágó probléma, mint ma, az egész emberiség válságának napjaiban, a pedagógiai érdeklődés sem volt soha olyan nagy és széleskörű, mint most.

Valóban korszerűnek kell mondanunk Marcell Mihály nagyszabású vállalkozását, amellyel egy nyolc kötetre tervezett pedagógiai munkát indít meg. Ez a munka abban is korszerű, hogy a nevelést nem tekinti szűk korlátok közé szorított, mintegy hivatalos foglalkozásnak, hanem kapcsolatba hozza az élet minden mozzanatával.

Az eddig megjelent két kötet az alapokat rakja le. Az első az embernek testi és lelki életét tárgyalja, továbbá a környezetnek hatásáról szól. A második a különböző egyének megismerésének módjait ismerteti. A későbbi kötetekben a szerző a gyermekkor, a serdülőkor, az ifjúkor vizsgálatával foglalkozik, a felnőttek lelki világát szándékozik bemutatni, azután a nevelés általános és részletes módzatai, végül a pedagógiának tudományos rendszere kerülnek sorra.

A nevelésnél az első és döntő kérdés : a cél kitűzése. Mivé akarjuk formálni a gyermeket? Ez a kérdés szo-

rosan összefügg azzal az állásponttal, amelyet világnézet tekintetében elfogalunk. Marcell Mihálynak könyvében a világnézetet a katolikus vallás tanításai adják, a cél tehát a földi élet határain túl van : a természetfeletti élet.

Anyagát huszonötévesztendő nevelői, főképen pedig lelkipásztori működésében szerzett tapasztalataiból merítette. Emellett azonban mindenütt figyelemmel van a tárgyalt kérdések irodalmára. Óriási irodalmi anyagra hivatkozik, úgy hogy az egyes kérdések iránt különösebben érdeklődők mindjárt ez irányban is útbaigazítást, tájékoztatást kapnak.

A munka — bármennyire figyelembe veszi és tárgyalja is a tudományos irodalmat — elsősorban nem tudományos és elméleti, hanem gyakorlati. Nem annyira a szaktudósokhoz szól, mint inkább a szülőkhöz és a gyakorlati pedagógusokhoz. Nem tudományos rendszert akar adni, hanem magát az életet szolgálni.

Mindegyik kötete külön önállóan is nagyon érdekes és tanulságos olvasmány lesz mindazok számára, akik a nevelés kérdései iránt érdeklődnek. Nemcsak tanácsokat, útbaigazításokat adnak e könyvek, hanem ami még ennél sokkal több, felébresztik az érdeklődést, további kutatásra és gondolkodásra ösztönöznek. Az olvasók bizonyára várakozással tekintettek a további kötetek megjelenése elé. *B. C.*

Székely László : A parton ülők panasza. Versek. (Szombathely, 1932. Egy ember küzd a napok szürkeségével és lelkén be nem teljesült költői vágyak fájnak. Ez a fájdalom megszépíti a verseket és átvezet a sablon útvesztőin. «Az óceán vájt, aztán elhagyott, Ó mély üresség, ó igen mélység», jajdul fel «A bánat mögé nézek» c. versében. Másutt a pap, az Isten szolgája kiált fel az oltár előtt : «És mégsem, mégsem értelek, Sosem ol-

vaslak végig!» Panaszodik a mélyre ásott kincsről, amely «üzen, sugárzik», s a költő szánt felette «összeroskadásig». (Kallódó kincsek.) Mikor ilyen engedményeket tesz, sikerül megérintenie a szépet, mert önmagát adja, mert nemes és emberi vergődést vetí-elénk. Érzi, tudja, hogy nem bír eléggé mélyre menni, s nem kapja meg, bárhogyan keresi, azt az ihletett lendületet, amely egyszerre felszabadítaná a gondolatait, sejtelmeit a bilincspeverő gátlások alól. Csaknem minden verse ilyen nekilendülés és megtorpanás. Néha kényszeríteni, szorított szemmel idézni akarja a költői mámort, de a mámor istenek ajándéka, s az istenek szeszélyesek. A gondolat pedig megszükül, ha nem fűti át az érzés má-mora. Néha hivatásával járó gátlások is fellépnek, a szavak üresen hullanak vissza, naivitásuk keresett és — sajnos — nem a költőgyermek naivitása. Másutt szépségesen sugároznak elő a hit szimbolumai: «Te vagy, szent Szűz, az édes, tiszta fenség, Minden jósnak nagyítója, tükre, Az ámulat, az édes végtelenség. Nagy szépség-szomjam lábadhoz rakom». (Az örök Üdvözlégy.) Legtisztább hangokat a természet szeretete csendít meg lelkében. Ilyenkor szíve hangszerén igaz melódia terem. Kedves: «A gyík megijed». Megkapó: «Magamról daloljak». Mondanivalói sokszor törik át a forma falát, ebben több önfegyelemre van szüksége.

J. M.

Kaán Károly: Természetvédelem és a természeti emlékek. A Magyar Tudományos Akadémia Vitéz József díjával jutalmazott munka. 110 képpel. Budapest. Révai Testvérek irodalmi intézet r.-t.

Az ember kultúrájának anyagát kezdettől fogva a természet ősforrásai-ból merítette, mintáit az örök természet nagyszerű formáiról vette. Mégis az emberi kultúra többé-kevésbé mindenütt és hosszú időknél át a ter-

mészeti alkotások pusztulása nyomán keletkezett. A szellemileg fejletlen, ú. n. természeti (közfelfogás szerint vad) embernek lelkében a természeti alkotások kiméletének és megbecsülésének érzése még nem született meg, hiszen harcban állott a természettel: csak így tudta életét fenntartani és biztosítani. Emellett egyszerű élet-szükségleteinek kielégítéséhez a természet tárgyai: növények, állatok mérhetetlen arányokban állottak rendelkezésére.

A pogányvilág vallási kultuszában már megnyilvánul egynemely állati vagy növényi alkotásnak a kimélete és oltalmazása. Később is nagy befolyással van a természet az ember lelkére és a fejlettebb népek alkotásai nem is tudnak szabadulni a természet formáinak benyomása, hatása és kultusza alól. Mégis, mintha nem becsülte volna az ember a természet alkotásait, mert a lakott helyek nagyobb körzetében elpusztította azokat és nem azok mellett vagy azok körében, hanem azok romjain keresett helyet alkotóereje és zsenije talán természetfölöttinek is vélt munkájához.

A kultúrában, vele a fejlődésben és tudásban hovatovább előrehaladó ember idők során azonban mégis csak okul és mind szélesebb körben reá-eszmél arra, hogy az örök természet a tudásnak, a szépnek, az erőnek és a munkának, az egészségnek, a kedélyvilágnak és a lelki megnyugvásnak, megannyi sok más életfeltételnek a kimeríthetetlen ősforrása. Hogy a legelvontabb tudományokban éppen úgy, mint a mindennapi élet különféle-ségeiben a természet törvényei, mintái és útmutatásai szabják meg a legmegfelelőbb irányt. A természet nyújtja a legszebb és legkedvesebb keretet a legnagyobb emberi alkotásokhoz, sőt az ember egyszerű otthonához is. Reá-eszmél, hogy a legtökéletesebb emberi munka, mégha a természet nyomán jár is, a természetet utól nem